

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/144/2022
Identifikačné číslo spisu:	5119200562
Dátum vydania rozhodnutia:	23.08.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:5119200562.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu E. J. J. Ď., J., narodeného X. G. XXXX, Ž., J. XX, proti žalovanému C. H., narodenému XX. C. XXXX, Ž., J. K. XXXX/XX, zastúpenému advokátom JUDr. Martinom Masným, Žilina, Vojtecha Tvrdeho 1, IČO: 50 002 767, o neplatnosť závetu, vedenom na Okresnom súde Žilina sp. zn. 32C/5/2019, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 24. novembra 2021 č. k. 7Co/157/2019-475, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému p r i z n á v a nárok náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 16. júna 2020 č. k. 32C/5/2019-92 žalobu žalobcu zamietol (výrok I.) a žalovanému voči žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania (výrok II.). Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca podal žalobu voči neplatnosti závetu na základe povinnosti, ktorá mu bola uložená v dedičskom konaní vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 15D/460/2014, Dnot 400/2018 po poručiteľke U. P., rod. Ď., narodenej XX. H. XXXX, zomrelej X. S. XXXX. Mal za to, že jedna zo základných podmienok, ktoré musia byť splnené preto, aby mohol byť žalobca v konaní úspešný, je existencia vecnej legitímácie (aktívnej aj pasívnej), a to ako na strane žalobcu, tak aj na strane žalovaného. V konaní o žalobe žalobcu podľa § 194 zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“) majú účastníci dedičského konania postavenie nerozlučných spoločníkov a toto spoločenstvo má charakter núteného spoločenstva. Rozhodnutie vo veci sa preto musí vzťahovať na všetkých účastníkov tvoriacich procesné spoločenstvo. Ak sa sporu nezúčastnia všetci nerozluční spoločníci, žalobe nemožno vyhovieť pre nedostatok vecnej legitímácie. Zo zápisnice z pojednávania v predmetnej dedičskej veci vyplýva, že účastníkmi dedičského konania sú žalovaný, žalobca, ako aj H. Ď., zastúpený splnomocneným zástupcom H. P.. Súčasne z nej vyplýva, že absolútnu neplatnosť žalovaným predloženého závetu namietol žalobca, pričom ostatní prítomní neplatnosť závetu nenamietali. Žalobou v tomto konaní si však žalobca uplatnil svoje nároky iba voči jedinému žalovanému, t. j. účastníkmi tohto sporu nie sú všetky osoby, ktoré boli účastníkmi dedičského konania, a preto vzhľadom na uvedené žalobe žalobcu

nevyhovelo, keďže účastníkmi konania nie sú všetci nerozluční spoločníci. Preto zamietol aj návrhy na vykonanie dokazovania, a to výsluch svedkov a pripojenie vyšetrovacieho spisu, nakoľko vzhľadom na uvedené ich vykonanie nie je potrebné. Z uvedených dôvodov sa ani nezaoberal podrobne platnosťou, resp. neplatnosťou závetu. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa ustanovenia § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 23. septembra 2021 č. k. 9Co/146/2020-166 uviedol, že pre sporové konanie, ktoré je začaté na základe návrhu podaného odkázaným dedičom (§ 175k ods. 1 OSP), treba považovať všetkých účastníkov konania o dedičstve za nerozlučných spoločníkov (§ 91 ods. 2 OSP, § 77 ods. 1 CSP), a to na strane navrhovateľov, tak i na strane odporcov, keďže rozsudok sa podľa povahy veci musí vzťahovať na nich všetkých. Dôsledky nerozlučného spoločenstva vyplývajú z hmotnoprávneho vzťahu účastníkov bez zreteľa na ich vôľu, t. j. z príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka týkajúcich sa neplatnosti právneho úkonu. Ide o nútené spoločenstvo, kde vystupujú všetci nerozluční spoločníci, k čomu však nedošlo, a preto súd prvej inštancie správne žalobu zamietol pre nedostatok vecnej legitímácie. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia k odvolacím námietkam žalobcu krajský súd doplnil, že z ustanovenia § 160 ods. 1 CSP vyplýva rozsah poučovacej povinnosti súdu, ktorá sa vzťahuje na poučenie len o procesných právach a povinnostiach. Keďže otázka vecnej legitímácie vyplýva z hmotného práva, nesprávne určenie okruhu strán v sporovom konaní nemôže súd odstrániť ex offio a nemôže o tomto nedostatku žalobcu poučiť, pretože v opačnom prípade by došlo k porušeniu práva žalovaného na rovnaké postavenie v spore, a teda aj práva na spravodlivý súdny proces. Preto súd prvej inštancie správne nepostupoval podľa ustanovenia § 129 ods. 1 CSP a žalobcu správne nevyzýval na opravu a doplnenie jeho žaloby, a preto jeho postupom nedošlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý súdny proces, keďže mu svojim procesným postupom neznemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva. Pritom zo zápisnice z pojednávania z 9. decembra 2018 jednoznačne vyplývalo, že žalobca sa ho zúčastnil a súdny komisár konal so všetkými do úvahy pripadajúcimi dedičmi, t. j. dedičmi zo zákona, ako aj závetu, t. j. z uvedenej zápisnice vyplýva, že okruh dedičov bol žalobcovi už pred podaním žaloby známi. Keďže postavenie žalobcu je určené rozhodnutím súdu v dedičskom konaní podľa § 175k ods. 2 OSP (v spojení s § 396 ods. 1 CMP), ostatní dedičia musia v súdnom konaní vystupovať ako žalovaní, aj keby sa v dedičskom konaní niektorí z nich k spornej otázke nestavali odmietavo, prípadne vystupovali pasívne, či ešte vôbec nevystupovali, keď žalobca neoznačil ani všetkých účastníkov dedičského konania, ktorí sa na pojednávaní pred súdnym komisárom 19. decembra 2018 zúčastnili. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol krajský súd podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 CSP a žalovanému ako plne úspešnému v odvolacom konaní priznal v plnom rozsahu trovy odvolacieho konania.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie (ďalej len „dovolateľ“), ktoré odôvodnil ustanovením § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Na odôvodnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP uviedol, že súd nesprávnym procesným postupom v rozpore s právnymi normami, ustálenou judikatúrou a s uznesením dovolacieho súdu zo 17. júna 2014 sp. zn. 7MCdo/7/2013 znemožnil uplatňovať jeho procesné práva, že ďalším podstatným pochybením, ktorým sa odvolací súd v predmetnom rozsudku zo 23. septembra 2021 č. k. 9Co/146/2020-166 nezaoberal, a ktoré malo mať za následok nulitu predmetného konania, bol fakt, že notárka Okresného súdu Žilina E.. C. Y. žalobcu na dedičskom konaní č. k. 15D 460/2014, Dnot 400/2018 v Žiline dňa 19. decembra 2018 nevyzvala na podanie žaloby, ale doslova uložila ako povinnosť, voči ktorej neexistuje opravný prostriedok, hoci platné právo takýto postup notárky ako súdnej komisárky nepredpokladá. Pritom podľa článku 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky „Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“. A ďalším podstatným pochybením podľa § 420 písm. f) CSP bolo, že Okresný súd Žilina dost' oneskorene vyzval na odstránenie nedostatku pasívnej legitímácie a napokon na toto neposkytol ani zákonnú lehotu, a napokon, hoci nerozhodol o veci samej, neodmietol vec uznesením, ale rozsudkom. Odvolací súd v napadnutom rozsudku z 23. septembra 2021 č. k. 9Co/146/2020-166 rovnako ako okresný súd v prvostupňovom rozsudku zo 16.

júna 2020 sp. zn. 32C/5/2020 úmyselne obišiel skutkový stav, a síce, že účastníci dedičského konania dňa 19. decembra 2018 neboli traja, ale piati a dvaja sa na konanie nedostavili a preto bolo aj na základe uznesenia dovolacieho súdu zo 17. júna 2014 sp. zn. 7MCdo/7/2013 súdne konanie predčasné, že bola nezákonne notárkou dňa 19. decembra 2018 v zápisnici č. k. 15D 460/2014, Dnot 400/2018 uložená povinnosť podať žalobu, a že notárka ako súdna komisárka Okresného súdu Žilina, tak aj Okresný súd Žilina v prvostupňovom rozsudku zo 16. júna 2020 sp. zn. 32C/5/2019 a aj odvolací súd v napadnutom rozsudku zo 23. septembra 2021 č. k. 9Co/146/2020-166 nerešpektovali rozhodnutie dovolacieho súdu zo 17. júna 2014 sp. zn. 7MCdo 7/2013.

3.2. Na odôvodnenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ uviedol: „Odvolací súd svojím nesprávnym procesným postupom v konaní č. k. 9Co/146/2020-166 a rozsudkom č. k. 9Co/146/2020-166 zo dňa 23. septembra 2021 sa nielenže odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu na postup v druhovo rovnakých veciach, čiže sa odchýlil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a nerešpektoval navyše aj uznesenie dovolacieho súdu zo 17. júna 2014 č. k. 7MCdo/7/2013, čo samotné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je dovolacím dôvodom, ale odvolací súd navyše znemožnil žalovanému, aby uskutočňoval svoje procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f CSP).“

3.2.1. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu v uznesení zo 17. júna 2014 sp. zn. 7MCdo/7/2013 „ak však rozhodnutie o dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutočností, odkáže súd uznesením po márnom pokuse o zmier toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby svoje právo uplatnil žalobou.“ Notárka na konaní č. k. 15D 460/2014, Dnot 400/2018 dňa 19. decembra 2018 ale nezistila spoľahlivo všetkých dedičov, ktorých právo sa javí ako menej pravdepodobné, keďže nevypočula E. Y. a H. D. Y. Ich nedostavením sa na konanie dňa 19. decembra 2018 ich nemožno kontumačne vylúčiť z okruhu potenciálnych dedičov a ani ich nemožno kontumačne označiť za osoby, ktoré dedičstvo odmietajú, či za osoby, ktorých dedičské právo sa javí ako menej či viac pravdepodobné.

3.2.2. Uznesenie dovolacieho súdu zo 17. júna 2014 sp. zn. 7MCdo/7/2013 v tejto rovine zreteľne a nezameniteľne uvádza: „Menej pravdepodobné sa spravidla javí dedičské právo u toho účastníka, ktorý spochybňuje zo skutkového hľadiska existujúci právny titul.“ (strana 9) U E. Y. a H. D. Y. notárka nezistila, či existujúci právny titul - závet zo skutkového hľadiska spochybňujú.“

3.2.3. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu v rozhodnutí z 12. decembra 2018 sp. zn. 8Sžr/52/2016 „Neexistencia rozhodnutia znamená, že rozhodnutie nebolo doteraz v zákonom ustanovenej forme vydané, alebo, že vydané bolo, ale trpí takými ťažkými vadami, ktoré mali za následok jeho ničotnosť. Nulita je dôsledok takých závažných väd, ktoré spôsobujú, že o akte už vôbec nie je možné hovoriť. V prípade nulity aktu nie je vôbec možné uvažovať o prezumpcii správnosti aktu.“ Notárka na dedičskom konaní č. k. 15D 460/2014, Dnot 400/2018 dňa 19.12.2018 vydala akt, ktorý procesné normy civilného práva nepoznájú..“

4. Žalovaný sa k podanému dovolaniu vyjadril a navrhol, aby odvolací súd dovolanie žalobcu odmietol a priznal žalovanému náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaťel uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaťel uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolaťela vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolaťel vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Žalobca vyvodzujúc z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu je zmätočné, odvolací súd mal rozhodnúť uznesením a nie rozsudkom, mal byť zo strany súdu vyzvaný na odstránenie nedostatku podania týkajúcej sa pasívnej legitimácie žalovaných a mala mu byť poskytnutá zákonná lehota na odstránenie tohto nedostatku, odvolací súd nerešpektoval právny názor odvolacieho súdu zo dňa 17. júna 2014 sp. zn. 7MCdo/7/2013 ktorý Osvedčenie o dedičstve z 13. februára 2013, sp. zn. 27D/238/2012, Dnot/234/2012 zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Žilina na ďalšie konanie, je názoru, že žalovaný nemá nárok na náhradu trov zo strany žalobcu a tiež mu mal byť vrátený súdny poplatok ako aj ďalšie poplatky v plnej výške a tiež namieta celý rad pochybení a konanie notárky ako súdnej komisárky v dedičskom konaní 15D/460/2014, Dnot 400/2018 v Žiline.

13. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa

účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

15. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že sudy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

16. Rovnako podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutočnej i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premis dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

17. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

18. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa teda odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

19. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu sa vysporiadalo so všetkými podstatnými odvolaciami

námietkami žalobcu a ostatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že „súd prvej inštancie dostatočne zistil skutkový stav a zo skutkových zistení vyvodil správne právne závery. Odvolací súd zhodne so závermi súdu prvej inštancie uviedol, že pre sporové konanie, ktoré je začaté na základe návrhu podaného odkázaným dedičom (§ 175k ods. 1 OSP), treba považovať všetkých účastníkov konania o dedičstve za nerozlučných spoločníkov (§ 91 ods. 2 OSP, § 77 ods. 1 CSP), a to na strane navrhovateľov, tak i na strane odporcov, keďže rozsudok sa podľa povahy veci musí vzťahovať na nich všetkých. Dôsledky nerozlučného spoločenstva vyplývajú z hmotnoprávneho vzťahu účastníkov bez zreteľa na ich vôľu, t.j. z príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka týkajúcich sa neplatnosti právneho úkonu. Ide o nútené spoločenstvo, kde vystupujú všetci nerozluční spoločníci, k čomu však nedošlo, a preto súd prvej inštancie správne žalobu zamietol pre nedostatok vecnej legitímácie. Ďalej uviedol, že z ust. § 160 ods. 1 CSP vyplýva rozsah poučovacej povinnosti súdu, ktorá sa vzťahuje na poučenie len o procesných právach a povinnostiach. Keďže otázka vecnej legitímácie vyplýva z hmotného práva, nesprávne určenie okruhu strán v sporovom konaní nemôže súd odstrániť ex offio a nemôže o tomto nedostatku žalobcu poučiť, pretože v opačnom prípade by došlo k porušeniu práva žalovaného na rovnaké postavenie v spore, a teda aj práva na spravodlivý súdny proces. Preto súd prvej inštancie správne nepostupoval podľa ust. § 129 ods. 1 CSP a žalobcu správne nevyzýval na opravu a doplnenie jeho žaloby, a preto jeho postupom nedošlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý súdny proces, keďže mu svojim procesným postupom neznemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva. Pritom zo zápisnice z pojednávania z 9. decembra 2018 jednoznačne vyplýva, že žalobca sa ho zúčastnil a súdny komisár konal so všetkými do úvahy pripadajúcimi dedičmi, t. j. dedičmi zo zákona, ako aj závetu, t. j. z uvedenej zápisnice vyplýva, že okruh dedičov bol žalobcovi už pred podaním žaloby známi. Keďže postavenie žalobcu je určené rozhodnutím súdu v dedičskom konaní podľa § 175k ods. 2 OSP (v spojení s § 396 ods. 1 CMP), ostatní dedičia musia v súdnom konaní vystupovať ako žalovaní, aj keby sa v dedičskom konaní niektorí z nich k spornej otázke nestavali odmietavo, prípadne vystupovali pasívne, či ešte vôbec nevystupovali, keď žalobca neoznačil ani všetkých účastníkov dedičského konania, ktorí sa na pojednávaní pred súdnym komisárom 19. decembra 2018 zúčastnili“.

20. Dovolací súd v súvislosti žalobcovej namietanej vecnej legitímácie žalovaných poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/54/2017 z 28. marca 2018: „Podľa § 175k ods. 2 O. s. p. (zákona účinného v čase rozhodovania odvolacieho súdu) platilo, že ak rozhodnutie o dedičskom práve záviselo od zistenia sporných skutočností, odkázal súd uznesením po márnom pokuse o zmier toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javilo ako menej pravdepodobné, aby svoje právo uplatnil žalobou. Na podanie žaloby určil lehotu. Ak žaloba nebola v lehote podaná, pokračoval súd v konaní bez zreteľa na tohto dediča.

21. Postupom podľa citovaného ustanovenia sa riešila v občianskom súdnom konaní predbežná otázka, významná pre konanie o dedičstve, či už išlo o spornú skutočnosť, od ktorej záviselo zistenie okruhu dedičov alebo zistenie poručiteľovho majetku a jeho dlhov. Rozhodnutím podľa ustanovenia § 175k ods. 2 O. s. p. bolo možné uložiť aj podanie návrhu na určenie (ne)platnosti závetu (listiny o vydedení), pretože určenie, či závet (listina o vydedení) je alebo nie je platný, je súčasne určením existencie či neexistencie tohto závetu (listiny o vydedení), a teda jedným z predpokladov pre posúdenie, či určitá osoba je alebo nie je dedičom poručiteľa. Vyriešenie tejto predbežnej otázky sa však vždy týka spoločných práv a povinností všetkých účastníkov konania o dedičstve. Dovolací súd považuje za správny názor odvolacieho súdu, že toto konanie môže splniť svoj účel len vtedy, ak takáto otázka je vyriešená rozsudkom, ktorého výrok je záväzný pre všetkých účastníkov prebiehajúceho konania o dedičstve (§ 159 ods. 2 O. s. p.). Preto pre konanie pred súdom vyvolané postupom podľa § 175k ods. 2 O. s. p. treba podľa povahy veci považovať týchto účastníkov za nerozlučných spoločníkov v zmysle § 91 ods. 2 O. s. p., a to ako na strane žalobcov, tak i na strane žalovaných. Postavenie navrhovateľov je pritom určené obsahom rozhodnutia súdu v dedičskom konaní, ale ostatní dedičia musia v sporovom konaní vystupovať ako odporcovia, i keď v dedičskom konaní sa niektorí z nich k spornej otázke nestavali odmietavo alebo vystupovali (či zatiaľ nevystupovali) pasívne. Ak sa takého konania nezúčastnili všetci nerozluční spoločníci, nemôže byť návrhu vyhovieť, a to pre nedostatok vecnej legitímácie (R 65/2003). “

22. Dovolací súd zdôrazňuje, keďže výrok rozsudku vo veci samej musí byť záväzný pre všetkých účastníkov prebiehajúceho konania o dedičstve, musí byť okruh účastníkov konania v tomto spore zhodný s okruhom účastníkov dedičského konania v dobe vydania uznesenia. Žalobca musel preto žalovať všetkých ostatných účastníkov dedičského konania, a ak tak neurobil, nemôže byť návrhu na určenie neplatnosti závetu vyhovie pre nedostatok vecnej legitímácie vyplývajúcej z hmotného práva. Odvolací súd posúdil preto otázku nedostatku vecnej legitímácie správne. Uvedené zodpovedá súdnej praxi, podľa ktorej pre sporové konanie treba považovať všetkých účastníkov konania v dedičstve za nerozlučných spoločníkov, a to ako na strane žalobcov, tak na strane žalovaných (rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. júla 2000, sp. zn. 3Cdo/131/99, publikovaný tiež v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R65/2003, z 27. októbra 2010, sp. zn. 4Cdo/120/2009, z 30. mája 2011, sp. zn. 1Cdo/183/2009, z 31. júla 2012, sp. zn. 3Cdo/197/2010, zo 14. marca 2011, sp. zn. 3Cdo/222/2010, sp. zn. 6Cdo/54/2017 z 28. marca 2018). Súdna prax vychádza z toho, že „nadobudnutie dedičstva vychádza z princípu ingerencie štátu, teda, že dedičstvo musí byť súdom prejednané. V dobe od smrti poručiteľa až do potvrdenia dedičstva alebo vyporiadania dedičov právoplatným rozhodnutím súdu nemôže byť istota, s akým výsledkom konanie o dedičstvo skončí, kto bude poručiteľovým dedičom a ako bude dedičstvo vyporiadane. Z napadnutého rozsudku vyplýva, že odvolací súd svoje rozhodnutie založil na závere o nesprávnom určení okruhu účastníkov konania, ktoré sa začalo podaním žaloby, konkrétne na tom, že účastníkmi tohto konania nie sú všetci do úvahy prichádzajúci dedičia po poručiteľke. Nakoľko z už vyššie prezentovaného právneho názoru dovolacieho súdu vyplýva, že ak sa konania o určenie dedičského práva nezúčastnia všetci účastníci konania o dedičstve, nemôže byť žalobe vyhovie pre nedostatok vecnej legitímácie vyplývajúcej z hmotného práva, pretože účastníkmi konania nie sú všetci nerozluční spoločníci (§ 91 ods. 2 O. s. p., § 77 ods. 1 CSP).

23. Pre úplnosť dovolací súd uvádza, že prvoinštančný súd nebol povinný v tomto sporovom konaní, žalobcu poučiť o nesprávnom určení okruhu účastníkov v zmysle § 129 ods. 1 CSP ako tvrdí žalobca. V zmysle ustanovenia § 129 CSP v prípade, že podanie strany nemá zákonom stanovené náležitosti, hovorí sa o vadách. Za vadu podania sa považuje predovšetkým absencia niektorej obsahovej náležitosti stanovenej zákonom pre podanie. Ide o tzv. neúplné podanie, napríklad ak podanie neobsahuje podpis toho, kto podanie robí, je možné ho následne na výzvu súdu doplniť. Vadou je aj nezrozumiteľnosť alebo neurčitosť podania. Nezrozumiteľným podaním je najmä také podanie, ktoré vzbudzuje pochybnosti o obsahu podania, predovšetkým z hľadiska jeho náležitostí. Neurčité je také podanie, ktoré vzbudzuje napríklad pochybnosť o individualizácii veci alebo identifikácii strán alebo pochybnosť o právnych následkoch, ktoré má spôsobiť. Neurčitým podaním vo veci samej je napríklad žaloba obsahujúca natoľko nedostatočné označenie žalovanej strany, ktoré neumožňuje jej presnú identifikáciu v tom zmysle, či ide o osobu fyzickú alebo osobu právnickú. Vadou podania sú v neposlednom rade aj zrejme chyby v písaní alebo počítaní alebo iné zrejme nesprávnosti. Vadou podania však z hľadiska jeho správnosti či úplnosti zásadne nie je absencia procesnej podmienky podľa § 161 CSP.

24. V súdnej veci sa o takýto prípad nejedná, pretože súd by dával poučenie o tzv. vecnej legitímácii, t. j. o tom, kto má byť podľa hmotného práva účastníkom konania a nie poučenie o procesných právach a povinnostiach účastníkov. Poučenie žalobcu v tomto zmysle by presahovalo poučovaciu povinnosť súdu podľa § 160 CSP, čo je tiež v rozpore so zásadou rovnosti účastníkov konania. Dovolací súd v tomto smere poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2010 sp. zn. 4Cdo/120/2009: „nesprávne určenie okruhu účastníkov v sporovom konaní nemôže súd odstrániť z úradnej povinnosti a nemôže o tomto nedostatku žalobcu poučiť v zmysle § 160 CSP (§ 5 O. s. p.). Takýmto postupom súd neodníme žalobcovi možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f) O. s. p., § 420 písm. f) CSP), pretože by išlo o poučenie o tzv. vecnej legitímácii, t. j. o tom, kto má byť podľa hmotného práva účastníkom konania a nie o poučenie o procesných právach a povinnostiach účastníkov. Poučenie žalobcu o tom, koho by podľa hmotného práva mal žalovať totiž presahuje poučovaciu povinnosť súdu podľa § 160 CSP, (§ 5 O. s. p.) a je v rozpore so zásadou rovnosti účastníkov konania.“ Žalobca sa v súdnej veci domáhal poučovacej povinnosti podľa ustanovenia § 129 ods. 1 CSP, čo je vzhľadom na vyššie uvedené irelevantné. Pokiaľ dovolateľ vytýkal súdom, že ho

nepoučili o okruhu účastníkov predmetného konania, dovolací súd uvádza, že otázka vecnej legitímácie vyplýva z hmotného práva. Nesprávne určenie okruhu účastníkov v sporovom konaní nemôže súd odstrániť ex offio a nemôže o tomto nedostatku žalobcu poučiť v zmysle § 160 CSP (§ 5 O. s. p.). Neposkytnutím poučenia v tomto prípade nedochádza k odňatiu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP), lebo súd je povinný poskytnúť účastníkovi iba poučenie o jeho procesných právach. Poučenie o vecnej legitímácii by bolo poučením o tom, kto má byť podľa hmotného práva účastníkom konania; také poučenie by ale presiahlo poučovaciu povinnosť súdu podľa § 160 CSP (§ 5 O. s. p.) a bolo v rozpore so zásadou rovnosti účastníkov konania.

25. Žalobca v súvislosti s námietkou, že mal byť zo strany súdu vyzvaný podľa § 129 CSP na označenie všetkých strán sporu, poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu 4Cdo/219/2016 a 8Cdo/61/2020. Dovolací súd zistil, že v konaní 4Cdo/219/2016 išlo o procesnú situáciu, kde bol žalovaný nejasne označený a nebolo jasné či za účastníka sporu bol označený rozhodcovský súd alebo jeho zriaďovateľ. V konaní pod sp. zn. 8Cdo/61/2020 o 63,04 eur súdy nižšej inštancie dôsledne nerozlišovali medzi nedostatkom podmienky konania (nedostatok procesnej subjektivity žalovanej) a vadou žaloby ako navzájom nezameniteľnými pojmami procesného práva, samostatne upravenými, ktoré majú odlišné dôsledky a s ktorými sa spája aj rozdielny postup. Dovolací súd v týchto konaniach uzatvoril, že nedostatok podmienky konania nie je vadou žaloby z hľadiska jej správnosti, či úplnosti a vada žaloby naopak nepredstavuje nedostatok podmienky konania. Nesprávnosť alebo neúplnosť označenia strany sporu v žalobe je dôvodom na postup podľa § 129 CSP a nie dôvodom na zastavenie konania podľa § 62 CSP. Žalobcom označené rozhodnutia najvyššieho súdu sa v danej veci nedajú použiť, pretože v týchto rozhodnutiach išlo poučenie o procesných právach a povinnostiach účastníkov. V súdnej veci ide o poučenie o tzv. vecnej legitímácii, t. j. o tom, kto má byť podľa hmotného práva účastníkom konania. Ak by súd poučil žalobcu o tom, koho by podľa hmotného práva mal žalovať, ako už bolo vyššie uvedené, presahovalo by to poučovaciu povinnosť súdu podľa § 160 CSP (§ 5 O. s. p.).

26. Žalobca v dovolaní tiež namietal, že prvoinštančný súd rozhodol rozsudkom, hoci týmto rozhodnutím nerozhodol o veci samej, ale rozhodol o odmietnutí žaloby pre nedostatok pasívnej legitímácie. V takom prípade mal rozhodnúť uznesením. Na túto dovoláciu námietku najvyšší súd uvádza, že v zmysle ustanovenia § 78 ods. 1, 2 CSP nútené spoločenstvo je procesné spoločenstvo, v ktorom osobitný predpis vyžaduje pre úspech v spore účasť všetkých subjektov právneho vzťahu. Súd žalobu zamietne, ak nie je splnená podmienka účasti všetkých subjektov podľa odseku 1. Dovolací súd sa nestotožňuje s názorom žalobcu, pretože prvoinštančný súd správne postupoval v zmysle § 78 ods. 2 CSP keď žalobu zamietol, pretože účastníci dedičského konania majú v sporovom konaní podľa § 194 Civilného mimosporového poriadku postavenie nerozlučných spoločníkov a toto spoločenstvo má charakter núteného spoločenstva. Žalobca si žalobou uplatnil nároky voči jednému žalovanému, a to voči H. H. a z toho vyplýva, že v konaní o určenie neplatnosti závetu nie sú účastníkmi všetky osoby, ktoré boli účastníkmi dedičského konania.

27. Žalobca v dovolaní ďalej namieta celý rad pochybení notárky ako súdnej komisárky v dedičskom konaní Dnot/400/2018. Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že činnosť notárov ako súdnych komisárov v dedičskom konaní sa považuje za priamy výkon časti súdnej moci. Notári ako súdni komisári v dedičskom konaní nielen pripravujú podklady pre rozhodovanie a vykonávajú jednotlivé úkony, ale v prípadoch ustanovených zákonom sú zmocnení vydávať rozhodnutia priamo namiesto súdu prvej inštancie (§ 16 ods. 2 CMP). Keď zákon notárovi zveruje v určitom rozsahu súdnu pôsobnosť (konať a rozhodovať), proti jeho postupu i rozhodnutiu (rozhodovaniu) možno podať opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje vždy súd (§ 69, § 72, § 73 CMP). V ustanovení § 72 ods. 1 CMP je upravený postup súdu prvej inštancie v prípade podaného odvolania proti uzneseniam, ktoré sú vymenované v § 72 ods. 1 CMP. Ak súd prvej inštancie na základe obsahu spisu dospeje k záveru, že odvolanie je dôvodné, t. j. napadnuté uznesenie notára nie je správne, má možnosť zmeniť napadnuté uznesenie alebo uznesenie zrušiť a vec vrátiť notárovi na ďalšie konanie. Čo sa týka spôsobu rozhodovania odvolacieho súdu, platia primerane ustanovenia CSP. Z uvedeného vyplýva, že súd prvého stupňa vec zruší a vráti za podmienok v § 389 CSP. Postup súdu pri zrušení rozhodnutia sa bude spravovať podľa ustanovení § 391 CSP. Ak súd prvej inštancie v rámci odvolacieho konania sám zmenil

rozhodnutie notára, je proti tomuto rozhodnutiu súdu prvého stupňa prípustné odvolanie (§ 72 ods. 3 CMP). Ak súd prvej inštancie na základe obsahu spisu dospeje k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, t. j. napadnuté uznesenie notára je správne, súd prvej inštancie uznesenie nepotvrdí a ani nebude rozhodovať, ale ho predloží na rozhodnutie odvolaciemu súdu, ktorým je krajský súd. Na základe uvedeného dovolací súd poukazuje, že podané dovolanie v tejto časti smerovalo proti namietaným pochybeniam povereným súdnym komisárom v rámci dedičského konania. Z uvedeného tak vyplýva, že nešlo o rozhodnutie odvolacieho súdu podľa § 419 CSP. Žalobca mohol namietat postup povereného súdneho komisára a podať proti tomuto postupu odvolanie podľa § 69 a nasl. CMP. Žalobca by uvedeným postupom docielil prieskum namietaného postupu súdnej komisárky v rámci odvolacieho konania. Žalobca však uvedenú možnosť nevyužil, (viď III. ÚS 328/2023-16 z 29.06.2023).

28. Žalobca v dovolaní tiež namieta, že protistrana na základe procesných pochybení prvoinštančného ako aj odvolacieho súdu nemala mať nárok na náhradu trov konania. Dovolací súd poukazuje, že z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania, a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v Občianskom súdnom poriadku účinnom do 30. júna 2016 (§ 142 a nasl.), resp. v Civilnom sporovom poriadku účinnom od 1. júla 2016 (§ 255 a nasl.). Procesné predpisy, ktoré upravujú rozhodovanie o náhrade trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Trovy vynaložené účastníkom konania (sporovou stranou) v spore musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku alebo procesná ochrana proti takému tvrdenému nároku. Účelnosť sa v zásade dá stotožniť s nevyhnutnosťou alebo právnou možnosťou vynaloženia trov spojených s ústavne zaručeným právom na právnu pomoc v zmysle čl. 47 ods. 2 ústavy a trovy právneho zastúpenia sa vo všeobecnosti za účelne vynaložené trovy považujú. Trovy potrebné na účelne vynaloženie alebo ochranu práva sa však nemôžu posudzovať ako celok, a to aj keď má účastník (sporová strana) nárok na náhradu trov konania, pretože mal vo veci plný úspech, každý úkon alebo každé platenie trov treba posudzovať samostatne; to platí aj pre trovy právnej služby (viď. II. ÚS 78/03, III. ÚS 481/2015, IV. ÚS 83/2018).

29. Súd priznal podľa § 255 ods. 1 CSP náhradu trov konania podľa pomeru úspechu vo veci. Žalobca bol v konaní neúspešný, preto mu nárok na náhradu trov konania nevznikol, a keďže súd žalobu zamietol, úspešnou stranou v konaní bol žalovaný, na základe čoho mu súd priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % voči žalobcovi, zákonne.

30. Pokiaľ dovolateľ vytýkal odvolaciemu súdu nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, najvyšší súd pripomína, že (ani prípadné) nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017, 9Cdo/86/2020). Pri posudzovaní ústavnosti tohto právneho názoru nedospel ústavný súd (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020) k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti. Výnimkou sú iba rôzne závažné deficity v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), prípadne konajúcimi súdmi svojvoľné, neudržateľné alebo v zrejmom omyle prijaté skutkové závery, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. V preskúmvanej veci však dovolanie na takýchto argumentoch nespočívalo.

31. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu sa vysporiadalo so všetkými podstatnými odvolacími námietkami žalobcu a ostatnými rozhodujúcimi skutočnosťami.

32. Myšlienkový postup odvolacieho súdu je dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Z uvedeného je teda zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobca sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnil a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

33. Podľa názoru žalobcu je tiež dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP (odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu) a vidí ho tom, že prvoinštančný ani odvolací súd nerešpektovali zrušujúce uznesenie dovolacieho súdu 7MCdo/7/2013 zo 17. júna 2014 v konaní o Osvedčenie o dedičstve z 13. februára 2013, sp. zn. 27D 238/2012, Dnot 234/2012.

34. Najvyšší súd uvádza, že z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP má osobitný význam vzájomný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou dovolacieho súdu“. Pre právnú otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ (R 83/2018).

35. Najvyšší súd poukazuje, že v rozhodnutí dovolacieho súdu, od ktorého vidí žalobca odklon, ide o odlišnú skutkovú situáciu a dáva do pozornosti, že otázkou analógie v skutkovom stave ako predpokladu aplikácie ustálenej rozhodovacej praxe sa zaoberal Ústavný súd už v náleze č. k. I. ÚS 51/2020 z 9. júna 2020 (ZNaU 24/2020), pričom judikoval, že „I. Posúdenie skutočnej vedomosti o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu, sa posudzuje vždy podľa konkrétnych skutkových okolností, pri ktorých je potrebné rozoznávať určité typové situácie (typové skutkové okolnosti), pre posúdenie ktorých možno používať skoršiu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Ak však nejde o analógiu v skutkovom stave, teda o typovo skutkovú podobu, aplikácia skorších súdnych rozhodnutí nie je namieste. II. Ak najvyšší súd nesprávne vyhodnotí analógiu v skutkovom stave a toto posúdenie má za následok odmietnutie dovolania, ide o porušenie práva na spravodlivý proces. Od najvyššieho súdu sa očakáva citlivý a dôsledný prístup pri zvažovaní, či určité jeho skoršie rozhodnutia nielen z formálneho hľadiska, ale aj reálne dávajú odpoveď na dovolateľom nastolenú právnú otázku. Len tak možno naplniť cieľ dovolania, ktorým je riešenie právnych otázok a zjednocovanie judikatúry, čo sú podstatné prvky naplňovania princípu právnej istoty“.

36. Závery ústavného súdu týkajúce sa analógie v skutkovom stave ako predpokladu aplikácie ustálenej rozhodovacej praxe sú aplikovateľné aj na rozhodovanie najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu v konaní o neplatnosť závetu. Žalobcom označené rozhodnutie najvyššieho súdu nepredstavuje ustálenú rozhodovaciu prax pre prejednávany prípad, nakoľko predmetné rozhodnutie nerieši skutkovo a právne analogickú situáciu o akú ide v danej veci. Najvyšší súd v konaní sp. zn. 7MCdo/7/2013 zo dňa 17.06.2014 po poručiteľke U. P. rod. Ď. Osvedčenie o dedičstve z 13. februára 2013, sp. zn. 27D 238/2012, Dnot 234/2012 zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Žilina na ďalšie konanie s odôvodnením, že v danej veci súdna komisárka (poverená príslušným súdom na prejednanie dedičstva po poručiteľke) vykonala predbežné šetrenie (§ 175d O. s. p.), na základe ktorého zistila rozsah majetku poručiteľky (ku dňu jej smrti) a skutočnosť, že poručiteľka zanechala závet, ktorým za jediného dediča (všetkého svojho

majetku) ustanovila C. H. S týmto súdna komisárka ďalej konala ako s jediným dedičom (zo závetu) a účastníkom dedičského konania, napriek opakovaným námietkam H. Y. (sestry poručiťky), ktorej práve z dôvodu, že nie je účastníčkou dedičského konania, nedoručila ani osvedčenie o dedičstve. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplynulo, že „Nebolo sporné, že poručiťka nezanechala tzv. neopomenuteľných dedičov (§ 479 Občianskeho zákonníka) a do úvahy prichádzali zákonní dedičia v tretej skupine (§ 475 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a dedič zo závetu - C. H. H. Y.Á. - prichádzajúca do úvahy ako zákonná dedička (v tretej skupine) písomne (opakovane) namietala, že nebolo s jej osobou ako s účastníkom dedičského konania vôbec konané a súčasne spochybňovala pravosť dedičského titulu - závetu. Z toho vyplýva, že medzi do úvahy prichádzajúcimi dedičmi vznikol spor o dedičské právo, keď H. Y. spochybnila zo skutkového hľadiska dedičský titul, závet. Namietala jeho pravosť. Súdna komisárka sa nepokúsila uvedený spor o dedičské právo vyriešiť a nevydala ani uznesenie, ktorým by odkázala H. Y., aby uplatnila svoje právo na súde, ale bez ďalšieho pokračovala v konaní (len) so závetným dedičom. Z uvedeného je zrejmé, že dedičské konanie nebolo ukončené o prvej časti rozhodnutia, a to ustálenia okruhu dedičov. Keďže H. Y. spochybnila závet ako dedičský titul pre C. H. zo skutkového hľadiska bolo povinnosťou súdu (súdneho komisára) postupovať v zmysle ustanovenia § 175k ods. 2 O. s. p., a to vydať uznesenie, ktorým by H. Y. stanovil lehotu na podanie žaloby o neplatnosť závetu na súde, za predpokladu, že uznesenie, ktorým bol tento účastník (dedič) odkázaný na podanie žaloby splňuje požiadavky vymedzené v § 175k ods. 2 O. s. p. Ak by H. Y. nebola vo veci o neplatnosť závetu úspešná alebo ak by vôbec žalobu v stanovenej lehote nepodala, malo by to za následok, že súd (súdny komisár) by pokračoval v dedičskom konaní iba so závetným dedičom, a teda by to znamenalo, že H. Y. prestala byť účastníkom dedičského konania. Nakoľko však súd (súdny komisár) nepostupoval v dedičskom konaní po poručiťke v zmysle zákona (§ 175k ods. 2 O. s. p.), prichádzajúci do úvahy zákonní dedičia (v tretej skupine) sú naďalej účastníkmi dedičského konania, bolo povinnosťou súdneho komisára s nimi ďalej konať, doručiť im dedičské rozhodnutie (osvedčenie o dedičstve), proti ktorému mali právo podať opravný prostriedok - v časti, ktorým bol ustálený okruh dedičov. Možno teda uzavrieť, že uvedeným nesprávnym postupom okresného súdu (súdnej komisárky) bola podávateľke podnetu - H. Y. pri prejednaní dedičstva po poručiťke U. P. odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f) O. s. p.)“. Ako z vyššie uvedeného vyplýva, najvyšší súd v predmetnom konaní zrušil Osvedčenie o dedičstve z 13. februára 2013, sp. zn. 27D 238/2012, Dnot 234/2012 a vec vrátil Okresnému súdu Žilina na ďalšie konanie, pretože v dôsledku protiprávneho postupu súdnej komisárky táto viedla od začiatku konanie len so závetným dedičom a nezisťovala okruh prípadných ďalších dedičov po poručiťke.

37. Sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) CSP. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu.

38. Dôvodom pre odmietnutie dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je skutočnosť, že žalobcom uplatnený dovolací dôvod nebol vymedzený spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 ods. 1 tohto právneho predpisu. Podľa názoru dovolacieho súdu podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP neboli splnené, keď žalobca v dovolaní neoznačil rozhodnutia dovolacieho súdu vyjadrujúce právne názory, od ktorých sa odvolací súd odklonil a zaujal iný právny názor, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal dovolací súd vo svojich rozhodnutiach a rovnako neoznačil rozhodnutia dovolacieho súdu vyjadrujúce rozdielne právne názory v analogickom skutkovom stave.

39. Nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu z hľadiska § 432 ods. 2 CSP s akcentom na konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, čo umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm.

b) CSP), alebo ktorá je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP).

40. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

41. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 3Cdo/216/2017, 4Cdo/64/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017 a 8Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

42. Dovolací súd na uvedenom základe dospel k záveru, že žalobca neopodstatnene namietal nesprávny procesný postup súdov nižších inštancií, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jeho procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia nevyplýva a dovolací súd preto dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné. Dovolanie, v ktorom namietal nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 CSP súd odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

43. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

44. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.